

3. Zavadzka N. (2018). Suchasniy obraz bibliotekarya u konteksti sotsialnyh komunikatsiy *Bibliotekhiy forum: istoriia, teoriia i praktyka*, 1, pp. 2—4.
4. Zagumenna V. (2017). Dystantsiyna osvita bibliotekariv u virtualnomu seredovysshchi : Mizhnar. konf. Vilnus, 7—8 cherv. 2017 r. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 6, pp. 45—47.
5. Kulakovska T., Smaglova N. (2008). Naukovo-metodychna pidtrymka innovatsiynoyi diyalnosti bibliotek naukovo-doslidnyh ustanov NAN Ukrayiny. *Nauk. pratsi NBU im. V. I. Vernadskogo*, 20, pp. 197—213.
6. Mudroha V. (2011). Pidvyshchennia kvalifikatsii bibliotekariv v umovah vprovadzhennia novitnih informatsiynih tehnologiy. *Suchasni problem diyalnosti biblioteky v umovah informatsiynogo suspilstva : materialy tretioyi nauk.-prakt. konf., 29 veres. 2011 r.* Lviv: Vyd-vo Lviv. politehniky.
7. Novalska T., Bachynska N. (2015). Shlyahy vyrishennia problem deficit kvalifikovanyh kadriv u bibliotekah Ukrayiny. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 6, pp. 18—20.
8. Safonova T. (2018). Naukovo-metodychna diyalnist u bibliotekhnii sferi : osnovni napryamy ta tendentsiyi. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 6, pp. 28—31.
9. Serbin O., Kulyk E. (2019). Profesiynne vdoskonalennia bibliotekariv v umovah neobhidnosti yakisnyh zmin galuzi. *Ukr. zhurnal z bibliotekoznavstva ta inform. nauk.*, 3, pp. 56—70.

Надійшла до редакції 21 травня 2020 року

УДК 347.771.78-047.32-027.542:02

DOI: 10.36273/2076-9555.2020.6(287).24-29

Майя Іванова,

науковий співробітник відділу з охорони інт елект уальної власності і НБУВ,

e-mail: ivanova.maya.v@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0243-3478>

Питання державної реєстрації об'єктів права інтелектуальної власності в діяльності бібліотек

У статті розглянуто процеси виконання працівниками бібліотек функціональних обов'язків, під час яких можуть воруватися об'єкти авторського права. Зауважено, що авторське право на твір виникає внаслідок факту його створення; авторське особисте немайнове право на твір належить автору, а майнове, залежно від обставин створення, — як автору, так і робот одавцю-бібліотеці (під час створення службових творів). Наголошено, що бібліотеки мають право на захист створених об'єктів інтелектуальної власності. Для виникнення й здійснення авторського права не вимагається реєстрація твору чи будь-якого іншого спеціального його оформлення, а також виконання будь-яких інших формальностей. Об'єкт, що державна реєстрація авторського права надасть можливість суб'єктам майнових прав забезпечити докази належності прав у разі виникнення спірних ситуацій. Наявність свідства про реєстрацію об'єктів авторського права є документом, що засвідчує право власності на твір і надає можливість підвердити його у разі неправомірного використання; виступає об'єктом авторських прав у статутній капітал підприємства, установи, організації; вирішувати чи забороняти використання твору, отримувати відповідну винагороду; укладати угоди про передачу авторських прав, про розпорядження авторських прав, ліцензійні угоди. Визначено необхідні документи для державної реєстрації авторського права на твір (заява, примірник твору (оприлюднений чи неоприлюднений) у матеріальній формі, документ, що свідчить про факт і дату оприлюднення твору, в разі реєстрації авторського права на службовий твір — договір про розподіл майнових прав на службовий твір, інші документи), вимоги до примірників творів, котрі подаються на реєстрацію, строки розгляду заявок на реєстрацію авторського права, порядок видачі Свідства про реєстрацію авторського права на твір та його реєстрації.

Ключові слова: бібліотека; право інтелектуальної власності; державна реєстрація авторського права на твір; соціальні комунікації

Постановка проблеми. Згідно із Законом України "Про бібліотеки і бібліотечну справу" [1] бібліотека є складовою частиною інформаційної системи держави. З метою забезпечення раціонального використання своїх ресурсів вони взаємодіють із підприємствами, установами та організаціями, що мають бази даних і діяльність яких пов'язана зі створенням, збиранням, опрацюванням, накопиченням та збереженням інформації. Бібліотечна система України функціонує на основі скооперованого комплектування фондів та опрацювання документів, довідково-пошукового апарату, взаємовикористання бібліотечних ресурсів, а також організації науково-дослідної, науково-бібліографічної та науково-методичної роботи.

Під час виконання професійних обов'язків працівники бібліотек створюють твори (наукові статі, монографії, посібники тощо), комп'ютерні програми, бази

даних та інші бібліотечні ресурси, що можуть бути об'єктами авторського права. Книгозбірні, відповідно до ч. 2 ст. 20 Закону України "Про бібліотеки і бібліотечну справу", як й інші учасники суспільних правовідносин, мають право на захист цих об'єктів інтелектуальної власності.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського (НБУВ) у межах чинної наукової теми "Бібліотечно-інформаційний комплекс в умовах трансформації наукових комунікацій" (початок I кв. 2020 р. — завершення IV кв. 2022 р.) відомчої програми "Інтелектуальні інформаційні та інформаційно-аналітичні технології. Інтегровані системи баз даних та знань. Національні інформаційні ресурси" виконується науково-дослідна робота, зокрема бібліотекознавчі дослідження, підготовка та підвищення кваліфікації

наукових кадрів як стратегічні напрями розвитку наукової бібліотеки. У процесі виконання наукової теми для забезпечення формування компетентностей бібліотечних працівників вищої кваліфікації розкривається порядок державної реєстрації об'єктів права інтелектуальної власності в діяльності бібліотек.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій.

Проблематика права інтелектуальної власності в бібліотечній сфері є актуальною, про що свідчать численні публікації в наукових джерелах. Різноманітних аспектів порушеного питання торкалися Ю. Артемов, О. Бойкова, Г. Гуцол, Т. Кривошия, С. Кругових, П. Макаренко та інші.

Мета статті — аналіз порядку формування необхідних матеріалів для державної реєстрації об'єктів права інтелектуальної власності та механізм їх подання до органів державної реєстрації.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У статті 11 Закону України "Про авторське право і суміжні права" [2] закріплено положення про те, що первинним суб'єктом, якому належить авторське право, є автор твору, за відсутності доказів іншого, автором твору вважається особа, зазначена як автор на оригіналі чи примірникові твору (презумпція авторства). Це положення застосовується також у разі опублікування твору під псевдонімом, який ідентифікує автора. Авторське право на твір виникає внаслідок факту його створення. Для його виникнення й здійснення не вимагається реєстрації твору чи будь-якого іншого спеціального оформлення, а також виконання будь-яких інших формальностей.

Водночас суб'єкт авторського права для засвідчення авторства (авторського права) на оприлюднений чи не оприлюднений твір, факту й дати опублікування твору в будь-який час упродовж строку охорони авторського права може зареєструвати своє авторське право у відповідних державних реєстрах. Ця, на перший погляд, зайва та необов'язкова процедура реєстрації надалі дає змогу автору чи особі, яка має майнові права на об'єкт авторського права, забезпечити докази належності прав у разі виникнення спірних ситуацій. Наявність свідоцтва про реєстрацію об'єктів авторського права є документом, що засвідчує право власності на твір і надає можливість: підтвердити його у разі неправомірного використання; ввести об'єкт авторських прав у статутний капітал підприємства, установи, організації; вирішувати дозволяти чи забороняти використання твору, отримувати відповідну винагороду; укладати угоди про передачу авторських прав, про розпорядження авторських прав тощо.

Кількість охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності та укладених угод на використання об'єктів інтелектуальної власності, обсяги надходження від комерціалізації інтелектуальної власності є обов'язковими інформаційними матеріалами для проведення державної атестації наукової установи, за якими визначається ефективність її наукової діяльності [3]. Проведення державної атестації науково-дослідної, науково-технологічної, науково-технічної, науково-практичної установи, на яку поширюєть-

ся дія Порядку проведення державної атестації наукових установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 липня 2017 р. № 540, здійснюється відповідно до Методики оцінювання ефективності наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності наукової установи (далі — Методика) [4; 5]. Згідно з цим документом, для проведення оцінювання ефективності діяльності наукової установи подається інформація щодо "Показників діяльності наукової установи", зокрема про кількість охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності, виданих в Україні, котрі поставлено на бухгалтерський облік; кількість охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності, виданих в інших країнах, котрі поставлено на бухгалтерський облік; кількість свідоцтв на об'єкти авторського права; обсяг коштів, отриманих від укладених договорів про передавання прав на об'єкти права інтелектуальної власності; кількість договорів про передавання прав на об'єкти права інтелектуальної власності або їх використання, а також надаються "Відомості щодо результатів створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності", зокрема про кількість: поданих заявок на реєстрацію в Україні комп'ютерних програм, баз даних, наукових творів; одержаних рішень про реєстрацію в Україні комп'ютерних програм, баз даних, наукових творів; авторських договорів на використання комп'ютерних програм, баз даних, наукових творів, інших об'єктів авторського права як в Україні, так і за кордоном; кількість авторів комп'ютерних програм, баз даних, наукових творів; використаних під час проведення науково-дослідних робіт науковою установою власних комп'ютерних програм, баз даних; кількість об'єктів права інтелектуальної власності, що впроваджені науковою установою за звітний період; кількість комп'ютерних програм, баз даних, наукових творів, інших об'єктів авторського права, використаних підприємствами або організаціями, яким надано право на використання зазначеними об'єктами авторського права, а також використаних у власній науковій діяльності [5]. Оцінювання ефективності роботи підрозділів Національної академії наук України здійснюється за показниками створення та комерційної реалізації об'єктів права інтелектуальної власності, при цьому враховуються авторські договори на використання комп'ютерних програм, баз даних й інших об'єктів авторського права в Україні та поза її межами [5].

Державну реєстрацію авторського права здійснює Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (далі — Мінекономіки). Питання державної реєстрації авторських прав на твори в галузі науки, літератури й мистецтва регулюють Цивільний кодекс України (далі — ЦК України) [6], Закон України "Про авторське право і суміжні права" [2] та Порядок державної реєстрації авторського права і договорів, що стосуються права автора на твір, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 № 1756 [7].

Для державної реєстрації авторського права на твір слід подати такі документи: 1) заяву українською

мовою, що складається за формою, затвердженою Мінекономіки. Заяву підписує автор чи особа, яка має авторське право. Заяву від імені юридичної особи підписує особа, яка має на це повноваження. Підпис складається з повного найменування посади особи, яка підписує заяву, особистого підпису, ініціалів, прізвища, дати та скріплюється печаткою. У разі якщо твір створено у співавторстві, у заяві зазначають прізвище, ім'я та по батькові кожного автора. Відносини співавторів визначають в укладеній між ними угоді. Право на підписання документів, що подаються до Мінекономіки, може бути надано одному зі співавторів за наявності відповідної довіреності від інших співавторів; 2) примірник твору (оприлюднений чи неоприлюднений) у матеріальній формі. Примірник твору подається у матеріальній формі, що залежить від того, щодо якого об'єкта авторського права подано заявку на реєстрацію. Зокрема, літературні письмові твори (оприлюднені чи неоприлюднені) подають у друкованому вигляді мовою оригіналу на паперовому або електронному носії; комп'ютерні програми — у вигляді вихідного тексту (фрагментів вихідного тексту) програми в обсязі, необхідному для її ідентифікації. Заявник самостійно вирішує, які фрагменти вихідного тексту комп'ютерної програми передати на зберігання, та має право вилучати з поданих фрагментів вихідного тексту місця, котрі, на його думку, не слід висвітлювати; тексти перекладів для дублювання, озвучення, субтитрування українською й іншими мовами українських та іноземних аудіовізуальних творів — у друкованому вигляді мовою оригіналу на паперовому чи електронному носії або у вигляді звукозапису; похідні твори, збірники творів, збірники обробок фольклору, енциклопедії та антології, збірники звичайних даних, інші складені твори за умови, що вони є результатом творчої праці за доборою, координацією чи впорядкуванням змісту без порушення авторського права на твори, що входять до них як складові частини вищезазначених форм; бази даних — у формі, визначеній для подання відповідного об'єкта авторського права, що є складовою частиною бази даних; 3) документ, що свідчить про факт і дату оприлюднення твору; 4) документ про сплату збору за підготовку до реєстрації авторського права на твір або копія документа, що підтверджує право на звільнення від сплати збору; 5) документ про сплату державного мита за видачу свідоцтва або копія документа, що підтверджує право на звільнення від сплати мита за видачу свідоцтва. Зазначений документ подається до Мінекономіки після одержання заявником рішення про реєстрацію авторського права на твір; 6) довіреність, оформлену в установленому порядку, якщо заявку від імені автора подає довірена особа, або копію довіреності, засвідченої відповідно до законодавства; 7) документ, що засвідчує перехід у спадщину майнового права автора (якщо заявка подається спадкоємцем автора); 8) інші документи. Такими додатковими документами є: настанова щодо використання програми — додається до заяви на реєстрацію авторського права на комп'ютерну програму; настанова щодо

використання бази даних та опис структури бази даних — додається до заяви на реєстрацію авторського права на базу даних.

Правову охорону комп'ютерних програм і баз даних (збірок даних чи інших матеріалів) передбачено Договором Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) про авторське право, ухваленим Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 р. [8]. Наша держава приєдналася до нього відповідно до Закону України "Про приєднання України до Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право" від 20 вересня 2001 р. № 2733-III [9]. Згідно з Договором ВОІВ про авторське право, охорона авторських прав поширюється на компіляції даних або іншу інформацію в будь-якій формі, що за підбором і розміщенням змісту є результатом інтелектуальної творчості, охороняється як така. Зі свого боку, така охорона не поширюється на самі дані чи інформацію й не обмежує будь-яке авторське право, що стосується самих даних чи інформації, які містяться в компіляції. Автори літературних та художніх творів користуються виключним правом дозволяти розповсюдження серед широкої публіки оригіналу та примірників власних творів шляхом продажу чи іншої передачі права власності.

У Директиві 96/9/ЄС Європейського Парламенту та Ради "Про правовий захист баз даних" від 11 березня 1996 р. під базою даних розуміють зібрання незалежних творів, даних чи інших матеріалів, котрі систематично чи методично впорядковані й доступні індивідуально за допомогою електронних та інших засобів [10]. Поняття "база даних" охоплює літературні, художні, музичні чи інші зібрання творів або зібрання інших матеріалів, як-от тексти, звуки, образи, цифри, факти та дані; враховуючи, що воно має визначати зібрання незалежних робіт, даних чи інших матеріалів, котрі систематично або методично впорядковані й до яких може бути отримано окремий доступ; з огляду на те, що це означає, що записи або аудіовізуальні, кінематографічні чи музичні твори як такі не входять до сфери дії цієї Директиви (п. 17 Директиви 96/9/ЄС). Для визначення того, чи підпадає база даних під захист авторського права, не повинен використовуватися жодний інший критерій, окрім оригінальності в сенсі інтелектуального творіння автора й, зокрема, не повинні застосовуватися жодні естетичні чи якісні критерії (п. 16 Директиви 96/9/ЄС).

Національне законодавство також розкриває категорію "база даних". У Законі України "Про авторське право і суміжні права" в редакції від 11 липня 2001 р. [2] та в Законі України "Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних" від 23 березня 2000 р. № 1587-III [11] зазначено, що база даних (компіляція даних) — це сукупність творів, даних або будь-якої іншої незалежної інформації у довільній формі, в тому числі — електронній, підбір і розташування складових частин якої та її упорядкування є результатом творчої праці, й складові частини якої доступні індивідуально та можуть бути знайдені за

допомогою спеціальної пошукової системи на основі електронних (комп'ютера) чи інших засобів.

Створення сучасних бібліотечних ресурсів пов'язано з низкою питань, розв'язання яких не завжди відбувається однозначно. Велику кількість об'єктів права інтелектуальної власності створюють бібліотечні працівники в порядку виконання трудових обов'язків, і, як наслідок, такі об'єкти дістають статус "службових творів". Наявність чітких критеріїв у визначенні службового твору дасть змогу уникнути непорозуміння між адміністрацією та працівниками бібліотек. Виходячи із законодавчого визначення, службовим твором вважається твір, створений автором у порядку виконання службових обов'язків відповідно до службового завдання чи трудового договору (контракту) між ним і роботодавцем. Підтвердженням обов'язку працівника створити службовий твір можуть бути посадова інструкція, накази, розпорядження, службові завдання, службові записки тощо, а також внесення творів у план (якщо створення твору передбачалося затвердженим планом роботи чи було зараховано у виконання цього плану) [12]. Стаття 16 Закону України "Про авторське право і суміжні права" встановлює, що авторське особисте немайнове право на службовий твір належить його автору. Виключне майнове право на службовий твір належить роботодавцю, якщо інше не передбачено трудовим договором (контрактом) та (або) цивільно-правовим договором між автором і роботодавцем. За створення та використання службового твору автору належить авторська винагорода, розмір та порядок виплати якої визначає трудовий договір (контракт) та (або) цивільно-правовий договір між автором і роботодавцем. У частині 2 ст. 429 ЦК України "Права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору" закріплено положення, що майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, належать працівникові, який створив цей об'єкт, та юридичній або фізичній особі, де або у якої він працює, спільно, якщо інше не встановлено договором. У ч. 3 ст. 429 ЦК України визначено, що особливості здійснення майнових прав інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, можуть бути встановлені законом. З метою усунення правових колізій та можливих суперечок щодо права власності на об'єкт інтелектуальної власності, у разі реєстрації авторського права на службовий твір слід надати документ, що підтверджує створення твору в порядку виконання службових обов'язків та належність авторських майнових прав на службовий твір (договір про розподіл майнових прав на службовий твір).

Зібрані документи й заявка на державну реєстрацію подаються до Мінекономіки заявником або його довірною особою у паперовій формі особисто чи поштою. Розгляд заявки й ухвалення рішення про реєстрацію авторського права на твір здійснюється впродовж місяця від дати надходження до Мінекономіки правильно оформлених документів заявки. Під час її розгляду Мінекономіки не проводить експертизу твору й не встановлює факт виникнення авторства.

Мінекономіки може надсилати заявнику запити про надання додаткових документів, потрібних для прийняття відповідного рішення у разі виникнення сумніву щодо вірогідності інформації, що містять подані документи. У цьому разі рішення ухвалюють у двотижневий термін від дати надходження додаткових документів, але не пізніше двох місяців від дати одержання заявником запити.

Якщо заявка відповідає встановленим вимогам, приймається рішення про реєстрацію авторського права на твір, в іншому разі заявнику надсилається обґрунтований висновок про відмову в реєстрації. На підставі рішення про реєстрацію авторського права на твір та за наявності документа про сплату збору за оформлення й видачу свідоцтва, відомості про реєстрацію авторського права на твір заносяться до Державного реєстру свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір. За підготовку до державної реєстрації авторського права на твір передбачено плату для фізичних осіб — 15 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (255 грн); для юридичних осіб — 30 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (510 грн); за видачу свідоцтва для фізичних осіб — 0,5 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (8,50 грн), для юридичних осіб — 1,5 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (25,50 грн).

Датою реєстрації авторського права на твір є дата занесення відомостей про реєстрацію до Державного реєстру свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір. Видачу свідоцтва здійснює Мінекономіки в місячний строк від дати реєстрації. Свідоцтво видається безпосередньо заявнику, його довірній особі чи надсилається на адресу, зазначену в заяві.

Після здійснення реєстрації Мінекономіки публікує в офіційному бюлетені визначені в установленому порядку відомості про реєстрацію авторського права на твір. Запис містить такі відомості: номер заявки на реєстрацію авторського права на твір; дату подання заявки на реєстрацію авторського права на твір; номер реєстрації авторського права, що є номером свідоцтва; дату реєстрації авторського права на твір; дату публікації відомостей про видачу свідоцтва та номер офіційного бюлетеня; відомості про сферу творчої діяльності, до якої належить твір; об'єкт авторського права, до якого належить твір; вид і повну назву твору (скорочену, якщо така є); альтернативну назву твору (за наявності); дані про походження твору (похідний, не похідний); дані про створення твору (за службовим завданням, за договором, з власної ініціативи); прізвище, ім'я та по батькові автора (авторів) твору, дату його (їх) народження, повну поштову адресу; дані про те, як автор згадуватиметься в офіційних публікаціях Мінекономіки (під власним ім'ям, анонімно чи під псевдонімом); вихідні дані оприлюдненого твору (за наявності).

Висновки. Працівники бібліотек під час виконання трудових обов'язків створюють твори (наукові статі, монографії, посібники тощо), комп'ютерні програми, бази даних та інші бібліотечні ресурси, що можуть бути об'єктами авторського права. Первинним суб'єктом, якому належить авторське право, є автор

твору. Авторське право на твір виникає внаслідок факту його створення. Значну кількість об'єктів права інтелектуальної власності бібліотечні працівники створюють у порядку виконання трудових обов'язків, і, як наслідок, такі об'єкти отримують статус "службових творів". Авторське особисте немайнове право на службовий твір належить його автору, майнові права — працівникові, який створив цей об'єкт, та юридичній або фізичній особі, де або у якої він працює, спільно, якщо інше не встановлено договором. Для виникнення та здійснення авторського права не вимагається реєстрація твору чи будь-яке інше спеціальне його оформлення, а також виконання будь-яких інших формальностей. Суб'єкт авторського права для засвідчення авторського права на твір, факту й дати опублікування твору в будь-який час упродовж строку охорони авторського права може зареєструвати авторське право у відповідних державних реєстрах. Наявність свідоцтва про реєстрацію об'єктів авторського права надає можливість автору або особі, яка має майнові права на об'єкт авторського права, забезпе-

чити докази належності прав у разі виникнення спірних ситуацій. Свідоцтва є переконливим засобом підтвердження авторства на твір у разі його неправомірного використання іншими особами, слугують доказами в судових спорах, можуть бути складовими статутного капіталу, є необхідними елементами при укладанні угод на отримання винагороди за використання твору тощо. Під час проведення державної атестації наукових установ враховується інформація щодо кількості поданих заявок та свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір.

Наявність сучасної системи охорони інтелектуальної власності — це вагома умова подальшого розвитку країни. В широкому масиві інформаційних потоків державна реєстрація авторського права на твір сприяє створенню надійної системи охорони права інтелектуальної власності в діяльності бібліотек, що спонукає до подальшого розвитку наукового творчого потенціалу її працівників, моральних і матеріальних інтересів, котрі виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності.

Список використаної літератури

1. *Про бібліотеки і бібліотечну справу* : закон України від 27 січня 1995 року № 32/95-ВР. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32-95> (дата звернення: 22.05.2020). — Назва з екрана.
2. *Про авторське право і суміжні права* : закон України від 23 грудня 1993 року № 3792-ХІІ; в редакції Закону України від 11 липня 2001 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (дата звернення: 22.05.2020). — Назва з екрана.
3. *Про затвердження Порядку проведення державної атестації наукових установ* : постанова Кабінету Міністрів України від 19 липня 2017 р. № 540. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-2017-%D0%BF> (дата звернення: 22.05.2020). — Назва з екрана.
4. *Деякі питання державної атестації наукових установ* : наказ Міністерства освіти і науки України від 17 вересня 2018 року № 1008 (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 грудня 2018 р. за № 1504/32956). — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1504-18> (дата звернення: 22.05.2020). — Назва з екрана.
5. *Національна академія наук України. Методика оцінювання ефективності діяльності наукових установ Національної академії наук України* : постанова Президії НАН України від 15.03.2017 № 75, зі змінами, внесеними постановою Президії НАН України від 11.07.2018 № 241. — Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua/legaltexts/DocPublic/P-180711-241-1.pdf> (дата звернення: 22.05.2020). — Назва з екрана.
6. *Цивільний кодекс України* від 16 січня 2003 року № 435-ІV. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 22.05.2020). — Назва з екрана.
7. *Про державну реєстрацію авторського права та договорів, які стосуються права автора на твір* : постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 № 1756. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1756-2001-%D0%BF> (дата звернення: 22.05.2020). — Назва з екрана.
8. *Про авторське право* : договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року та положення Бернської конвенції (1971), на які містяться посилання у Договорі (Договір ВОІВ про авторське право) (1996). — Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_770?lang=uk (дата звернення: 22.05.2020). — Назва з екрана.
9. *Про приєднання України до Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право* : закон України від 20 вересня 2001 року № 2733-ІІІ. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2733-14> (дата звернення: 22.05.2020). — Назва з екрана.
10. *Директива 96/9/ЄС Європейського Парламенту та Ради "Про правовий захист баз даних"* від 11 березня 1996 року. — Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_241 (дата звернення: 22.05.2020). — Назва з екрана.
11. *Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних* : закон України від 23 березня 2000 року № 1587—ІІІ. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1587-14> (дата звернення: 22.05.2020). — Назва з екрана.
12. *Іванова М.* Авторське право на службовий твір в умовах розвитку документно-інформаційних ресурсів бібліотек / Майя Іванова, Юрій Іванов // Вісник Книжкової палати. — 2016. — № 12. — С. 22—25. — Режим доступу: <http://irbis-bnpuv.gov.ua/everlib/item/er-0000001282>. — Назва з екрана.

Maiia Ivanova

Issues of state registration of intellectual property rights in the activities of libraries

The article outlines that librarians can create copyrighted works in the course of their duties. It is stated that the copyright to a work arises due to the fact of its creation; the copyright personal non-property right to the work belongs to its author, and the property right to the work, depending on the circumstances of creation may belong both to the author and, when creating official works, to the employer-library.

Emphasized that libraries have created the right to protection of intellectual property. The creation and exercise of copyright does not require registration of the work or any other special design, as well as the implementation of any other formalities. It is substantiated that the state registration of copyright will give the subjects of property rights the opportunity to provide evidence of the ownership of the rights in case of disputes. The presence of a certificate of registration of copyright is a document that certifies the right of ownership of the work and allows: to confirm this right in case of misuse; enter the object of copyright in the authorized capital of the enterprise, institution, organization; decide and prohibit the use, receive appropriate remuneration; enter into agreements on the transfer of copyright, on the disposal of copyright, license agreements.

Necessary documents for state registration of copyright to a work (application, copy of work) (published or unpublished) in material form, a document certifying the fact and date of publication of the work, in case of registration of copyright to an official work — an agreement on the distribution of property rights official work, other documents), requirements for copies of works submitted for registration, terms of consideration of applications for registration of copyright, the procedure for issuing the Certificate and its registration.

Keywords: library; intellectual property law; state registration of copyright; social communications

References

1. *Pro biblioteki i bibliotechnu spravu : zakon Ukraini vid 27 sichnya 1995 roku № 32/95-VR.* (2020). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32-95> [Accessed: 22.05.2020].
2. *Pro avtorske pravo i sumizhni prava : zakon Ukraini vid 23 grudnya 1993 roku № 3792-XII; v redakcii Zakonu Ukraini vid 11 lipnya 2001 r.* (2020). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> [Accessed: 22.05.2020].
3. *Pro zatverdzhennya Poryadku provedennya derzhavnoi atestaciyi naukovih ustanov : postanova Kabinetu Ministriv Ukraini vid 19 lipnya 2017 r. № 540.* (2020). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-2017-%D0%BF> [Accessed: 22.05.2020].
4. *Deyaki pitannya derzhavnoi atestaciyi naukovih ustanov : nakaz Ministerstva osviti i nauki Ukraini 17 veresnya 2018 roku № 1008 (zareyestrovano v Ministerstvi yusticiyi Ukraini 28 grudnya 2018 r. za № 1504/32956).* (2020). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1504-18> [Accessed: 22.05.2020].
5. *Nacionalna akademiya nauk Ukraini. Metodika ocinyuvannya efektyvnosti diyalnosti naukovih ustanov Nacionalnoi akademiyi nauk Ukraini : postanova Prezidiyi NAN Ukraini vid 15.03.2017 № 75, zi zminami, vnesenimi postanovoyu Prezidiyi NAN Ukraini vid 11.07.2018 № 241.* (2020). Available at: <http://www.nas.gov.ua/legaltexts/DocPublic/P-180711-241-1.pdf> [Accessed: 22.05.2020].
6. *Civilnij kodeks Ukraini 16 sichnya 2003 roku № 435-IV.* (2020). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> [Accessed: 22.05.2020].
7. *Pro derzhavnu reyestraciyu avtorskogo prava ta dogovoriv, yaki stosuyutsya prava avtora na tvir : postanova Kabinetu Ministriv Ukraini vid 27.12.2001 № 1756.* (2020). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1756-2001-%D0%BF> [Accessed: 22.05.2020].
8. *Pro avtorske pravo : dogovir Vsesvitnoi organizaciyi intelektualnoi vlasnosti, priyinatij Diplomatichnoyu konferenciyeyu 20 grudnya 1996 roku ta polozhennya Bernskoyi konvenciyi (1971), na yaki mistyatsya posilannya u Dogovori (Dogovir VOIV pro avtorske pravo) (1996).* (2020). Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_770?lang=uk [Accessed: 22.05.2020].
9. *Pro priyednannya Ukraini do Dogovoru Vsesvitnoi organizaciyi intelektualnoi vlasnosti pro avtorske pravo : zakon Ukraini vid 20 veresnya 2001 roku № 2733-III.* (2020). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2733-14> [Accessed: 22.05.2020].
10. *Direktiva 96/9/Yes Yevropejskogo Parlamentu ta Radi "Pro pravovij zahist baz danih" vid 11 bereznya 1996 roku.* (2020). Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_241 [Accessed: 22.05.2020].
11. *Pro rozpovsyudzhennya primirnikiv audiovizualnih tvoriv, fonogram, videogram, komp'yuternih program, baz danih : zakon Ukraini vid 23 bereznya 2000 roku № 1587—III.* (2020). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1587-14> [Accessed: 22.05.2020].
12. Ivanova M., Ivanov Yu. (2016). Avtorske pravo na sluzhbovij tvir v umovah rozvitku dokumentno-informacijnih resursiv bibliotek. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 12, pp. 22—25. Available at: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0000001282>.

Надійшла до редакції 25 травня 2020 року

УДК 021.4-021.131

DOI: 10.36273/2076-9555.2020.7(288).29-34

Тетяна Павленко,
науковий співробітник
відділу науково-освітніх інформаційних ресурсів
ДНІПБ України ім. В. О. Сухомлинського,
e-mail: tetana1806@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3244-7897>

Віртуальна книжкова виставка як інформаційний ресурс бібліотеки (із досвіду діяльності ДНІПБ України ім. В. О. Сухомлинського)

Розкрито питання актуальності використання інформаційних ресурсів, їх значення як інструменту репрезентації й збереження бібліотеками культурних надбань. Висвітлено досвід діяльності Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (ДНІПБ України ім. В. О. Сухомлинського) як галузевого інформаційного центру, що передбачає забезпечення потреб сучасної аудиторії в бібліотечно-інформаційних продуктах на основі використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій для створення віртуальних виставок.